

ALÖFENTÉSI ÁRAK:

A Művelődési Központban átvéve:
 Helyi ár... 20 kor.
 Külföldi ár... 40 kor.
 Kézen át... 20 kor.
 Külföldi ár... 40 kor.
 Váltó postán...
 Helyi ár... 20 kor.
 Külföldi ár... 40 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a heté és
 Magyar utcai napok kivételével.
 Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megrendelésre nem vállalkozik.
 Előfizetők és hirdetősek a
 Kiadóhivatalhoz forduljanak.
 Helyi ár 20 kor. 5 fillér.

NAGYVÁRAD, május 31.

Bánffy.

Paulus lehetett Saulusból, de arra még nem volt példa, hogy magyar miniszterelnökből magyar ellenzéki vezér legyen.

Pláne Bánffy Dezsőből, a ki a kormánypartot a legelkeseredettebb erőszakra vezette s a kit pártívei úgy ünnepeltek, mint az erőszak nagy mesterét!

És hogy Bánffy vezér legyen olyan programmal, a melynek pontjait egyenkint sajátította ki legelkeseredettebb ellenfelétől, Apponyi Alberttől!

És hogy Bánffy Dezsőnek pártja nőjön a semmiből akkor, a mikor Apponyi híveit már csak a kegyelet tartja össze!

Sokat lehet ezen a dolgon gondolkozni.

Európának alig van olyan ragyogó tehetségű szónoka, mint Ugron Gábor. Az ellenzéki vezérnek ideálja ő. És ez a lángeszű szónok, éleslátású politikus egyedül, párt nélkül hallgatja a politikai tenger mormogását. Lelke mint a forrongó vulkán — s a kurucz ellenzékét nem ő vezérli, hanem a jégbe hűtött Kossuth Ferencz.

A tiszta, egyenes lelkű politikusok ideálja Apponyi. Szintén nagy szónok, hatalmas tudással, tiszta látással, nemes mérséklettel. Politikájának elvei egymás után mennek át nemcsak a köztudatba, hanem a való életbe is. Mindez egyenesen predesztinálja arra, hogy egy ország kormányának élén álljon.

S a helyett, hogy a miniszterel-

nöki palotába menne, költözködik Eberhardra.

Bánffynak pedig pártja akad s a legmagyarabb alföldi város legmamelukabb kerületében százak és százak szavaznak reá.

Tagadhatlanul van valami, a mi Bánffy fellépésében az emberekre vonzerőt kell, hogy gyakoroljon. S a valami az, hogy szakítani mert teljesen politikai multjával.

Beismeri, hogy tévedett. És jóvá akarja tenni tévedését azzal, hogy saját multját czáfolja meg s önmaga mondja ki kormányzatára a történelem elítélő szavát. Ezért mondotta róla Hoch János Szegeden:

— Ez az ember bevallja, hogy vétkezett, megbánja, amit tett — és én feloldozom őt!

De hát vajjon a nemzet feloldozza-e? Hoch nem kapott hatalmat a magyar nemzettől, hogy miniszterelnöki baklövésért abszolúciót adjon. A hünöknek van bocsánata, de a politikában a bűnnél is többnek mondta Tallegronnd a hibát.

Bánffy a hibáiért megkaphatja az országtól a feloldozást, de ehhez a szánombánom kevés.

»Tettekkel tényezőknék« csufolják br. Bánffyt; nos, hát álljon elő tettekkel most is, amint kormányelnöksége korában tettekkel tényezve halmozott hibára hibát.

Majd, ha tetteket látunk, akkor épp oly őszintén megkaphatja Bánffy az elismerést, mint a hogy hibáiért őszintén megkapta a gyűlöletet.

A tett emberét várják benne hivei. Remélik, hogy ez a ravasz eszü ember, ha egyszer a nemzeti eszmék zászlaja alá esküszik, több eredményt fog elérni a bécsi politikusokkal szemben, mint eddigi minden őszinteségünk. Ugy hiszik, ha erőszakoskodását az osztrák kapzsiság elé szegzi, több jogunkat fogja megmenteni, mint összes eddigi igazságosságunk.

Ha a reménykedők ebben nem csalódnak, akkor Bánffy pártjának megalakulása üdvös lesz az országra.

Csak egy aggasztó kérdést nem kell felvetni. Bánffy pár év alatt igen alaposan kiismerte ama zászló hamis voltát, melyre eddig esküdött. Mit érez, mikor most új zászlót lobogtat? Vajjon a politikai viszonyok olyatén alakulása mellett nem fog-e ismét hamut hinteni fejére s nem fogja-e nyíltan bevallani, hogy tévedett s megint javulni akar, de most változatosság kedvéért az ellenzék helyett a kormányparton?

Nincs kizárva. S az sincs kizárva, hogy akkor ismét kiált Hoch János:

— Ez az ember ismét bevallja, hogy vétkezett, ismét megbánta tetteit — én feloldozom őt!

Dr. K. A.

A szegedi választás.

Az egész város óriási izgatottságban van, noha az első kerület választ, talpon van mind a két kerület népe. Ugy a Bánffy-, mint a kormánypart roppant agitációt fejt ki; a függetlenségi párt nem igen erőlködik és ráhagyja a választókra, hogy cselekedjenek a belátásuk szerint.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy imádkozó leányról.

Irtá: HANTKE EMIL.

Boldog szeretettől körülveve nevelkedett fel kis gyermek korától egész addig, mikor mint tanulmányait elvégzett szépreményű ifju tekinthetett abba a bizonytalan színű nagy mindenségbe, hol öröm, boldogság és megelégedés vagy csalódás, fájdalom és bánat egyaráni fellelhető és amit úgy hívnak: jövő.

Fiatal ember számba is alig ment, mikor szép sikerrel megszerezte a tanári képesítőt. Boldog volt és alig várta, hogy otthon lehessen a kis családi fészekben. Nem is írta meg, hogy mikor megy, hadd legyenek meglepetve. Szinte látta már maga mellett a megelégedett környezetet. Jó szülői készülődnek Margit nővére kézfogójára, kit igaz szerelemmel akar élete társává tenni Orosz László a fiatal járásbíró. És megelégedésükbe mint izgató bizonytalanság fura rakodik be a tudat, hogy Béla fiuk, most áll élete döntő pillanata előtt. O meg váratlanul megjelen, a bizonytalanságot eloszlatja és a kedves vadrózsával befutottat kis udvarház kicsi lesz a nagy boldogságnak.

Alig győzte várni, hogy a robozó vonat beröpítse a kis indóházba. Lázás sietséggel ugrott egy kocsiba és meghagyta a kocsisnak, hogy csak hajtson, siessen, a hogy tud.

A természet maga is mintha megirigyelte volna a boldogság mosolyát, mely arczáról sugárzott. A nap ragyogó sugarai vidáman tüzték át az akáczfák koronáin, a szellő éltető illatot csapott arczába. És a fenséges összhangba szomoruan vegyült bele egy csendes ütemszerű csilingelés: a lélekharang hangja. Bogyoszló Béla megrázkódott, keresztet vetett magára és halkán mormogta: Adj Uram örök nyugalommat neki.

Már beértek a kis utcába, hol az ő házuk van, de a lélekharang egyhangú csengése még mindig fülébe zúgott. Már jól kivehette a zöld rácsos kerítést és bensejében a fenyőfák közt vadrózsával befutottat kis udvarházat, de az előbbi boldog mosoly még mindig nem tudott arczára vissza költözni. Megérkeztek. Izgatottan siet be a nyitott kapun... és abban a percben dugnak ki a ház tetején egy gyászlobogót.

A tompa kábultság és reménytelen bizonytalanság, mely egyszerre lepte meg, szinte megdermesztették idegeit, de azután ép oly gyorsan sietett, nem, futott be a házba. Margit vette észre megérkezését, ő sietett elébe

és a két testvér egymás karjai közé omolva zokogott és csak nagynehezen, elcsukló sirás közt tudta a nővér kimondani:

— Oda... édes... apánk...

Az életerős, egészségtől duzzadó Bogyoszló Bertalan éppen hivatalába készült menni, midőn a kis udvarra leérve hirtelen rosszul lett fogta el. Az agyán mintha tompa eszközzel vágta volna végig, megtántorodott, a környezet forogni kezdett vele, összeesett. Nem is tért magához: egy óra hosszat tartó verejtékes küzdelem után megszűnt élni.

Bogyoszló Béla már csak egy kihűlt tetejét üllehetett magához.

Szomorú napok következtek az árván maradt családra.

A váratlan csapás megtörte a hú feleséget, a fiatal életerős leányon lappangó betegség jelei kezdtek mutatkozni, a törekvő fiut meg a kedvetlenség és közöny ragadta hátlójába.

De az idő, mely minden sebet be tud hegeszteni, mintha újból a régi boldog perczeket akarta volna visszahozni.

Az Isten akaratában való megnyugvás lassankint enyhítette a lélek fájdalmát. Anya és fiu közösen munkálkodtak, hogy a szemüfénye Margit, visszanyerje teljes egészségét és mint

Különben is kevés a kerületben a függetlenségi elem, leginkább olyanok, kiknek a 2-ik kerületben is van szavazatuk és általános választásnál ott is szokták jogukat gyakorolni. A Bánffy-pártiak nyíltan azt hirdetik, hogy ő nekik csak azért kell a voks, hogy megmutassák programjuk erejét és beérk a tisztességes bukással; de tényleg számitanak a győzelemre.

A kormánypárt a legnagyobb erőfeszítéssel dolgozik és különösen a függetlenségiekre pályázik, mert attól fél, hogy pótválasztás talál lenni báró Bánffy Dezső és Rónay Jenő között, mely esetben Bánffy biztosan győzne. Megelégedéssel kell konstatálnunk, hogy a függetlenségi nem kapacitálhatók a kormánypárt javára, ellenben a Bánffy-párt mellett sokan egészen nyíltan korteskednek, akik eddig kizárólag kormánypártiak voltak. Mindenesetre meleg nap lesz; erős és kétes kimenetelű közdelem várható.

A választás kezdete.

Szeged, május 31.

A választási aktus reggel 8 órakor szabályszerűen nyílt meg. A jelölésre kitűzött fél óra alatt három jelöltet jelentettek be. Báró Bánffy Dezsőt, Rónay Jenőt és Becsey Károlyt. A pártelnök mindhárom bejelentést szabályszerűnek találta és mindháromra elrendelte a szavazást, mely pontban kilencz órakor indult. Lázár György választási elnök a három jelölt nevét a városháza ablakából hirdette ki.

Szeged, május 31.

A szavazás két küldöttség előtt folyik; az egyik bizottság elnöke Lázár György választási elnök, a másik küldöttség elnöke dr. Ivánkóvics Sándor. Sorshúzás útján eldöntik, hogy a Bánffy-párt kezdi a szavazást, amit a párt riadó éljennel fogadott. Azután a Becsey-pártra került a sor és végül a Rónay-pártra.

A szavazatok aránya.

Szeged, május 31.

(Délután 10 óra.) Az első küldöttség előtt leszavazott 127 választó, még pedig Bánffyra 60, Rónayra 60 és Becseyre 7. A második

küldöttség előtt 120; Bánffyra 40, Rónayra 60 és Becseyre 20.

Szeged, május 31.

(Háromnegyed 11 órakor.) Az első szavazatszedő-bizottság előtt volt Rónaynak 100, Bánffynak 120 és Becseynek 11, második szavazatszedő-bizottságnál Rónayra 110, Bánffyra 120 s Becseyre 20-an szavaztak.

Szeged, május 31.

(Délután egy negyed 12 óra.) Eddig a két bizottság előtt összesen 538 választó szavazott; ebből Bánffyra 360, Rónayra 247, Becseyre 31.

A választás rendben folyik; eddig nem zarta semmiféle incidens.

Szeged, május 31.

(Déli 12 órakor) Bánffy 380, Rónay 370, Becsey 47. A leadott szavazatok száma 897. Az összes választók száma 2100. A kormánypárt rettenetesen erőlködik; azt hiszik, hogy Bánffyt már nem érik utól. A választás még a délutáni órákban véget fog érni.

Szeged, május 31.

(Három órakor) a szavazatok állása következő volt: Bánffy 612, Rónay 565, Becsey 42, fél négykor Bánffy 647, Rónay 579, Becsey 44.

Bánffy bárót megválasztották.

— Éjjeli táviratunk. —

Szeged, május 31. (Saját tud. táv.) Nyolcz órakor hirdették ki az eredményt, mely szerint *Bánffy Dezső bárót 115 abszolút szótöbbséggel Szeged város első kerületének képviselőjévé választották.*

Fél nyolcz órakor tüzték ki a zárórát s ekkor a szavazatok aránya:

889

738

48

Bánffy Dezső báróra összesen 912-en szavaztak.

Hét órakor bizonyosra vehető volt Bánffy megválasztása s táviratilag értesítették báró Bánffy Dezsőt, aki legott

Szegedre utazott. Az új képviselő fogadtatására óriási óvációval készülnek. Ezután a bizalmi férfiak is leszavazták s ekkor a szavazatok aránya a következő:

933

768

50

Tehát Bánffy Dezső bárót 115 abszolút szótöbbséggel Szeged város első kerületének képviselőjévé választották.

Az eredményt mintegy 15 ezer főnyi tömeg előtt hirdette ki a választási elnök.

A tömeg óriási lelkesedéssel vette tudomásul Bánffy győzelmét s az éjfélkor érkező képviselő elé a pályaudvarra vonultak.

Bánffy diadala.

(Éjjeli táviratunk.)

Orömmámorban virraszt Szeged népe. A Bánffy-tábor lelkesedése határtalan, hogy zászlójukat diadalra juttatták. Bánffy Dezső bárót az éjfélkor érkező vonatnál 15000 főnyi tömeg várja. A választás utolsó fázisairól tudósításunk a következő:

Hat óra után már csak a hivatalnokokban bizott a kormánypárt, azonban a *vasutasok tömegesen, mintegy 117-en Bánffyra szavaztak, még a városi hivatalnokok közül is 15—20-an, akik pedig mindég kormánypártiak voltak.* Ezzel el volt döntve a választás eredménye, Bánffy bárónak hét órakor volt 883 szavazata, Rónaynak 739, Becseynek 49. A zárórát fél nyolczkor tüzték ki.

Metianu érsek és a népiskolai törvény.

Metianu János, nagyszombeni gör. kel. román érseknek a népnevelés törvényjavaslat tárgyában összehívott ankéten felolvasott előterjesztését, melyben az érsek a Nagyszomben-

boldog mennyasszony, változtassa valóra a hön óhajtott állapotot.

És nemes buzgalmukban nem vették észre, hogy az a halvány leány szenved, és mikor mosolyogni látták azt hitték, hogy a visszatérő erő és szép remények csalják ajkaira a megelégedettség nyilvánulását, holott a keserű és reménytelen tudat facsaria össze lázasan dobogó szívét.

Csak néha-néha, mikor az ég is sirt, akkor gondolkodott elmélázva maga elé. Reményei és tervei töredezett szavakban törtek ki ziháló kebléből... és megint mosolygott.

Nem mult még egy év sem el, hogy a család fejét örök nyugalomra kísérték, a csendes kis házban megint szivszorongva és fájdalomtól lesújtva állanak egy beteg ágya körül.

Margit, a szép mennyasszony fekszik ágyában.

A hosszas szenvedéstől kimerülve piheg, az élet tüzeit nélkülöző szemeit seiyem pillái takarják be. A környezet is egész élettelen, egyedül a játszi napsugár, mely lopva osont be a befüggönyözött ablak nyílásai között, hirdeti az életet.

Egyszerre a leány magához tér, ajkaira újból mosoly költözik és fel akar emelkedni, hogy mondjon valamit... de hirtelen visszahanyatlak... a halál elvégezte munkáját.

Rég nem láttak oly szomorú temetést. Tompa harangzúgás, általános részvét közt tették le zavartalan nyughelyére, oda az édes apa mellé, az Eg mennyasszonyát. Szivfacsaró

volt az a bucsu. A fájdalomtól megtört anya csak állt ott a fia és Orosz László karjai között és nézett mereven, megfásulva. De mikor már a sirgödör magába akarta fogadni a virágos koporsót és hallatszott az első rög dübörgése, az édes anya nem bírta tovább a fájdalmat, egy jajszó, egy kiáltás nélkül életlenül esett össze.

Nem is tudták életre kelteni... és a frissen hantolt sir mellé egy másikat kellett ásni.

*

Két év telt már el e szomorú temetések után.

Az események, melyek minden nap más és más változásban jöttek elő, fátyolt borítottak a régebben történetekre. Elfelelték már a Bogyoszlóyék tragikus végét, sőt az sem lett már szokatlannak, hogy az ősi, nemzedékről-nemzedékre származó udvarháznak más a gazdája.

Bogyoszlóy Béláról is csak akkor beszéltek, mikor egy-egy botrányos dolga bejárta az egész várost.

Mert ugy történt, hogy a fiatal ember édes anyja temetése után bezárkózott házába s hónapokig nem mutatkozott. Tompa levertségben, közönyös kedélyállapotban töltötte napjait munka és foglalkozás nélkül. Lelkivilága egész megdermedtnek látszott s agyában különféle gondolatok háborogtak. Hosszas tusakodás után végre arra a határozatra jutott, hogy utazni fog. A szerzett tapasztalások és benyomások talán képesek lesznek gyógyító irt csepegtetni beteg lelkébe.

De nem sokáig volt oda. Hirtelen visszatért, egészen megváltozva. Lelkének fájdalmát a távol egyedüllét még inkább növelte, szinte a kétségbeesésbe kergette. Mardosó tépelődései már kezdték egészségét is megtámadni.

Egyszer aztán mintha megnyugodott volna a sokat háborgó kebel. Belekerült a szórakozás, feledés árájába, bejutott a világi élet nyüzsgő sokaságába. Es a tapasztalatlan Bogyoszlóy Bélát a zsongó zaj, csodás fény elkábította. Megtanulta az élvezetek poharát fenéig kitriteni, a lármás vásári zajt élető elemévé tenni. Ebben a világban élt most már folyton és a folytonos káprázat annyira elvakította, hogy jó érzése kezdett kiballni.

— Eh minek is éljek? Tart a meddig tart, aztán vége. Kinek éljek, minek igyekezzem, ha nem bizom magamban.

Es élte világát gondtalanul, könnyelműen, megszokott szenvedélyeinek élve...

Szép májusi délután volt.

A keletkező félhomályban, álmatagon intettek a fák galyai és a hűvös szellő jólesően simogatta Bogyoszlóy lázas homlokát. Gondtalanul ment ki a temető felé: zsebében revolver, agyában a vég, a pusztulás, a befejezés gondolata. Egyszerre szokatlan, gyönyörű melódiájú rég nem hallott énekek kötik le fásult figyelmét. Körülnéz. Ott volt a temető kis kápolnája mellett.

Tétovázva állott meg. Jól esett hallani az ájtatos zsoltosmát. Valami biztatta, ösztökölte, hogy menjen be ő is a kápolnába.

— Minek menjek? Nem voltam már évek óta templomban. Talán most, mikor utódjára is

ben előzőleg megtartott érseki szentszék utasítása alapján igyekezett feltárni ama sérelmeket, miket e törvényjavaslat a gör. kel. román egyház autonomiájára nézve tartalmaz — a sajtó a hazafiság szempontjából a legerősebben ostromozta.

E nyilatkozat előzményeit és lényegét illetőleg a »Kel. Ert.«-nek teljesen megbízható forrásból a következőket jelentik:

Metianu érsek még szerdán reggel érkezett meg Budapestre Simcnescu Leontin, az érseki szentszék titkárának kíséretében. Ugyancsak az nap érkeztek meg: Popea Miklós karánsebesi püspök, Dragulina Pachomiu, a karánsebesi tanítóképző-intézet igazgatójának kíséretében és Papp I. János aradi püspök, Goldis László titkárának kíséretében és Zigre Miklós nagyváradi szentszéki titkár.

A nevezettek szerdán és csütörtökön az érsek elnöklete alatt itt a fővárosban tanácskozásokat folytattak, hogy az érseki szentszék határozatához képest egyöntetűen megállapítsák az előterjesztés szövegét, melyet az érsek, mint az ankét egyetlen meghívott gör. kel. román tagja volt hivatva felolvasni.

Metianu még Nagyszébenben kidolgozta a maga előterjesztését, melyben udvarias, konziliáns és a hazafiságot legtávolabbról sem sértő módon, alakban és hangon taxative felsorolta a kérdéses törvényjavaslat ama intézkedéseit, melyek a gör. kel. román egyház autonomiáját biztosító »szervezeti szabályzat« egyes szakaszait érintik, a püspököknek Budapesten megtartott konferenciája azonban a Metianu érsek által bemutatott szöveget nem fogadta el, ahelyett lényegtelen módosításokkal egyhangulag elfogadta Papp János Aradi püspöknek a saját szentszékének vezérémberei által kidolgozott szövegét, melyet azután az érsek az enquéten olvasott fel. Ismerve Metianu érsek harmincz évet meghaladó főpásztorokdása alatt tanusított politikai magatartását, nyilvánvaló, hogy az előterjesztés nem a Metianu érsek egyéni meggyilkozása, hanem a püspöki konferencia állásfoglalása, melyre elhatározásánál — amit eléggé sajnálni nem lehet — épen az aradi egyházat jelenleg domináló Mangra-párti tulzók gyakoroltak döntő befolyást. Metianu érsek, ki különben is lépten-nyomon találkozik a tulzók ellenséges indulatu támadásaival, ezuttal kénytelen volt meghajolni a püspöki konferencia határozata előtt, nehogy épp az aradiak ebből is tőkét kovácsoljanak ellene.

Magyarországi pénzügyintézetek országos szövetsége.

A Magyarországi pénzügyintézetek országos szövetsége alakuló közgyűlését tudvalevőleg 1903 decz. 12-én tartotta meg. A szövetség még 1904 jan. 8-án a kormányhoz felterjesztett alapszabályainak a bemutatási záradékkal való ellátása most végre megtörtént, amit a szövetség elnöksége a kereskedelmi miniszter 26.455 VII. 1904. sz. a. e tárgyban kelt következő, a »Magyar Pénzügy«-ben közölt leiratával tudat:

Az alapszabályok jóváhagyása kapcsán a pénzügyminiszter ural egyetértőleg örvendetes jelenségnak kell jelezni a szövetség megalakulását, mint amely közgazdaságnk és közhitelünk érdekei szempontjából új irányt teremt meg, a társadalmi tényezők és nevezetesen maguknak az érdekelt köröknek oly tömörítését, mely a hazai pénzügyintézetekre vonatkozólag újabbán előtérbe nyomult kérdések megoldása körül mindenestre fontos szerepre van hivatva. A szövetségben egyesült pénzügyintézetek és a szövetség elnöksége már önmagukban véve kellő biztosítékot nyújtanak arra, hogy a szövetség alapszabályszerű feladatainak tényleg meg is fog felelni és mivelhogy a feladat megoldásával egyuttal fontos szolgálatot teljesít a közhitel-szempontjából is, minthogy továbbá működésével előre láthatólag nagy mértékben fog hozzájárulni különösen a vidéki pénzügyintézetek konszolidálásához, a szövetség teljes mértékben számíthat egy a magam, mint a pénzügyminiszter ur érdeklődésére és erkölcsi támogatására, valamint arra is, hogy a szövetség ügykörét érintő ügyek elbírálásánál a szövetség közreműködését igénybe fogom venni, számítva e részben a szövetség önzetlen támogatására. Midőn tehát a szövetség megalakulását a pénzügyminiszter ural együtt örömmel üdvözölnők, egyuttal értesitem a szövetséget, hogy tekintettel működésének teljes nyilvános voltára és arra, hogy a közvetlenség külön miniszteri biztosok kirendelése nélkül is biztosítható, ez idő szerint nem látjuk annak szükségét, hogy az alapszabályok 72 §-ának első bekezdésében biztosított jogunkat igénybe vegyük és a vezetésünk alatt álló két kormányzati ág képviselőiben a szövetséghez miniszteri biztosokat rendeljünk ki.

A magyar delegáció négy egyesült albizottságának ülése.

Elnök: gróf Szapáry Gyula.
Tárgyalják a megszállott területen levő

parancsnokságok, csapatok és intézetek 1905. évi rendkívüli szükségletét.

Münnich Aurél előadó ismerteti a szükségletet, indokolva az előző évre megszavazott költségvetésre nézve az apróbb eltéréseket. Az 1905. évi tiszta szükséglet 7,583.000 korona, 1903. óta nem kevesebb, mint 19,393.000 koronával kevesebbedett a szükséglet.

A pénzügyminiszter Bosznia és Hercegovina költségvetését is előterjeszti. Ezuttal ezt először terjesztik elő. Ugyancsak először terjesztetnek elő az idén a költségvetéssel kapcsolatos és az 1899—1900. évi bevételek és kiadásokról szóló kimutatások. Javasolja, hogy szavazzanak elismerést a könnyebben előterjeszhető költségvetés előterjesztéséért. Bosznia és Hercegovina költségvetéséből meggyőződhetik a bizottság, hogy közgazdasági és kulturális viszonyai folytonos haladást tüntetnek fel. Meggyőződhetik továbbá arról, hogy a saját költségeit nemcsak saját bevételeiből fedezi Bosznia, hanem még feleslege is van. Ez onnan ered, hogy a Boszniában épülő két vasut költségeinek fedezésére felvett kölcsönök kamatai ezt a költségvetést nem terbelik, jövőre azonban már 4,800.000 koronával ezek is be fognak állítani, úgy hogy jövőre ez az előnyös helyzet megváltozik.

Az 1905. évi rendkívüli szükségletet elfogadásra ajánlja.

Hegedűs Sándor csatlakozik a pénzügyminiszter iránti elismerés kifejezéséhez. Reméli, hogy a költségvetéshez előterjesztett indokolás később bővebb lesz és világos képét fogja adni az országnak ezzel kapcsolatos fejlődéséről is. A kiadásokról és a bevételekről való kimutatásra nézve a fejlődés szempontjából néhány észrevétele van. Részben igen szomorúak az eredmények, de oly adórendszerrel, mint amilyen Boszniában uralkodik, kedvezőbb eredmények nem is voltak elérhetőek. Az összes egyenesadóbevételforrások alig mutatnak fel fejlődést, sőt egyik-másik visszaesést mutat. Ezek az adók olyan természetűek, hogy fejlődésre alig képesek, olyan adók, mint a minő például a dézsma, vagy a juh- és kecske-adó, pénzügyi szempontból alig fejlődhetnek.

A dézsmanál ezerkilencszázegygyel szemben nem kevesebb, mint egy millió korona a visszaesés. Elismeréssel adózik a pénzügyminiszternek, hogy a bruttó költségvetésrendszert hozta be, hogy az ottani közgazdasági helyzet már is bizonyos eredményt ért el. A pénzügyminiszter figyelmébe ajánlja azonban az adóreformot. Kéri a pénzügyminisztert, vilá-

a papok által tiltott módon akarok életemől megválni, hallgassam ezeket a szent nótákat?

Kábitó illatár nehezedett keblére. Alig birta szeméit felnyitni, csak annyit érzett, hogy a szent énekek folyton jobban csengenek fülébe, már egész jól hallja őket, mert ő bent van és ott áll hátul a félhomályban a sötét oszlopok között. Megilletődve, nehogy valaki észrevegye, hallgatta a szent zsolozsmákat és réveteg szemét körülhordozta a szent helyen.

Véletlenül az oltár felé tekint. Május szép királynője, a szent Szűz arcáról a meglepődés mosolya sugárzott le. Az oltár lépcsőjén pedig egy leányka buzgón imádkozva térdepel. Szerényen meghúzódva, kis kezét összetéve, szeméit az ég királynője felé fordítva, az egész alakról a boldogság és meglepődés sugárzott le.

Bogyoszlóy egész átszellemülve nézte e szép tüneményt, amint szent érzéssel, odaadó megilletődéssel rüppent el ajkairól az ének... és akaratlanul az ő ajkai is halkán rebegték utána:

— Udvözlégny Mária!

Mire szokatlan elmerültségéből magához tért, már üres volt a kis kápolna. Közelebb ment a szűz Anya szobrához és úgy vette észre, mintha az a jószágos arc bátorítólag mosolygot volna felé. De mennie kellett. A sekrestyés megérintette hátulról, hogy be akarja zárni a kis kápolnát.

Kiért a szabadba. Az esti fuvalom jól esően hűsítette lázas homlokát, míg gondolatai céltalanul tévelyegtek. Megindult — — — és ment, míg csak három egyszerű sirdombnál meg nem állott. Ott aztán lerogyott és elkezdett sirni keservesen, igazán, úgy a mint rég nem tette.

Ugy érezte, mintha könnyebbnek érezné lelkét, melyet a fájdalom és tivornyák már májdnem összezuztak.

Másnap megint megjelent a kis kápolnában és az oszlopok mögé húzódva várta, míg elhangzik az ájtatos hívők dicsőítő éneke. Oly árvának, oly nyomorultnak érezte magát, hogy nem tud ő is velük énekelni.

Egyszerre halk lépteket hall. Akaratlanul is arra néz.

A tegnapi ájtatos fiatal leány ment el mellette, kezében szép rózsacsokorral és egyenesen a szűz Anya felé tartott. Virágait letette lábaihoz, ő maga meg a lépcső alján merült buzgó imába.

Bogyoszlóy önfelédten nézte e bájos látványt és nem is vetett rá ügyet, hogy arcából hű könnyek, a boldogság könnyei folynak alá.

Csak nézte azt a lányt és anélkül, hogy tudná kicsoda, megszerette. Megszerette avval a tiszta érzelemmel, melyet szívében csak megtámadott, de kiölni még nem tudott a hideg közöny, mely minden iránt, a mi tiszta és ideális, bántólag lépett fel.

Nemsokára aztán megismerkedett vele. Dobó Ilonka volt, lánya annak a Dobónak, ki az ő ősi udvarházukat megvette. Kezdetben nem nagyon tetszett neki a Bogyoszlóy gyakori látogatása, mert ismerték eddigi életét és könnyelmű, céltalan viselkedését. De mikor tapasztalták, hogy gyökeresen megváltozott, a régi megszokott életmódot nem folytatja, szívesen látták, annál is inkább, mert Ilonka nagyon vonzódott hozzá.

A szép május már rég elmúlt, de ők még mindig sokat jártak ki a temetőbe. Hol az azóta már szépen rendbehozott sirokhöz, hol pedig a kis kápolnába, a szent Szűz szobrához.

A zavartalan boldogság eme perceiben gyakran érezte Bogyoszlóy, hogy lelkére árny borul, hogy ő még mindig nem vezetett le egészen a multért. Azok az elmulasztott évek, melyeken gond és előrelátás nélkül átsiklott, mardosták önértését. Nem tudta volna azt a lányt egészen magáénak mondani addig, míg hibáját, bűnét helyre nem pótolta.

Es az az igyekezettel párosult remény, hogy saját maga teremtsen magának biztos jövőt, tartotta benne az igyekezetet, az élet-czél. Ez a remény volt neki a mindennapi kenyere, míg csak ezt el nem érte, míg csak tanári kinevezése meg nem jött.

Szép napra virradtak egyszer. Lány, andalító zsongásban volt körülöttük minden és

gosítsa fel a bizottságot a megszállott tartományokban folyó adminisztrációs költségekről, mert a dolgok bizonyos közvetett hatással mégis vannak a közös költségekre. Kérde, hogy ez a mostani fizetésrendezés ott végleges-e és általánosan kiterjedt-e?

Elnök: Más senki szólani nem kívánván, elfogadottnak jelenti általánosságban a részletes tárgyalás alapján a költségvetést és az előadónak az elismerésre vonatkozó javaslatát.

Burián István báró közös pénzügyminiszter köszönetet mond az elismerésért. Hegedűsnek feleli, sajnálja, hogy újabb keletű zárszámadásokkal nem szolgálhatott, azzal mentegeti, hogy kevés ideje volt a nyelvetésére. Ami azt illeti, hogy a megszállott tartományok fejlődéséről részletesebb jelentések terjesztésének elő, azt mondja, hogy magának is szándéka, hogy évről-évre ilyen jelentéseket kidolgoztasson, ez eddig az idő rövidsége miatt nem történhetett meg. Ezután részletesen beszámol politikájáról, amire azután a költségvetést részleteiben is elfogadták.

A jegyzőkönyv hitelesítésével az ülést d. u. fél 1-kor berekesztették.

Hadügyi albizottság

délután ülést tartott, az ülésen hitelesítették a minapi tárgyalásokról szóló jelentést, amire az ülés véget ért.

A jelentést átküldték az osztrák delegációnak.

Az osztrák delegáció ülése.

Schmeser delegátus meginterpellálja a külügyminisztert, igaz-e, hogy a newyorki osztrák házat feloszlatják. Pedig abban a múlt évben 5665 embert vették fel, akik közül 4947 ezen a réven kapott állásokat. Eddig az osztrák menedékház együtt volt a magyarral, de zivakodtak folyton s ezért szét kell válniuk. Arról is gondoskodni kellene, hogy azokat, akik Ausztriából ki akarnak vándorolni, kellőképpen informálják afelől, mi vár odakünn rájuk. Megfelelő volna a kivándorlók számára Trieszt—Amerika közt utirány teremtése.

Ezután áttértek a napirendre. **Popovsyki** előadó elmondja, hogy a delegáció **Pitreich** beszédének hatása alatt áll. Az új ágyuk sokkal jobb mint az eddigiek s az átmeneti idő hossza megvitása nagy veszteségekkel járna a hadsereg harczképességére. A hadügyminiszterium követelése teljesen jogosak s az ellenzék egy tagja is kijelentette a költségvetési bizottságban, hogy a hadügyminiszter szavai annyira meggyőzték, hogyha politikai pártállása megengedné, megszavazná a rendkívüli hitelt. Mindig gondolni kell a komoly eshetőségre. A

mintha csak a tavasz lett volna a felséges templomba oda varázsolva. Déli növényekből képződött csoport félenken húzódik meg és engedi át lapos fogs levelein az ablaktáblákon átszűrődő, repdeső napsugarakat. A virágfüzerekkel feldisztított szűz Anya oltárán meggyújtják a gyertyákat. Megszólal az orgona és ők jönnek be. Földöntöli mosoly látszik mindkettő ajkán és mikor elhangzik az ünnepélyes holtomiglan, mintha a szűz Anya arcán is mosoly játszana.

A fiatal pár boldog, nem zavarja őzvetlen, igaz szerelmüket semmi, legfeljebb újabb kedveskedés az öreg Dobó részéről. Most is avval lepte meg őket, hogy a régi udvarházat átiratta **Bogyoszló** nevére, ő maga meg másfelé költözött. Az övé volt ugyanis, megérdemli, hogy tovább is az övé maradjon.

Mikor pedig estenden megcsendül az »Ave Mária« harangszava, az udvar fenyvesei közt felállított és naponkint friss virággal felékesített Mária szobornál két igaz lélek mond buzgó köszönetet a kegyelmek Anyjának. Az egyik hogy boldoggá tette, a másik, hogy boldogságával megmentette.

mi hadseregünk belső fejlesztésén olyan szorgalmasan dolgoznak, mint Európa egyik államában sem. A legénység kiképzésénél nagyfontosságú, hogy ez azon a nyelven történjék, amelyet megért a katona. Ebben az értelemben nyilatkozott a hadügyminiszter a magyar delegációban is. Az előadó ezután a fedezeti módról beszélt.

Hoffmann a német néppárt nevében beszélt s a hadvezetőség iránt viseltetett bizalmatlansággal indokolta meg azt az elhatározását, hogy a rendkívüli költségeket nem szavazza meg.

Dr Ebenhart (katolikus centrum) ezzel szemben kijelenti, hogy a költségek megszavazását hazafias kötelességnek tartja. Erre a belpolitikai zavarok nem lehetnek befolyással.

Népoktatási ankét.

— IV. nap. —

Az ülés kezdődött d. e. 10 órakor a képviselőház helyiségében.

Elnök: Berzeviczy Albert dr vallás- és közoktatási miniszter 10 órakor megnyitván az ülést, felszólal

Nedeczey János orsz. képviselő. Ismerteti a felvidéki viszonyokat, itt reá utal különösen a görög katolikusokra is. Ott semmi panasz sincs a miatt, hogy a magyarnyelvű oktatást minden iskola fenntartó be ne hozta volna, ott az állam nyelvének behozatalát autonómiai sérelemnek nem tartja senki sem. De kötelessége is a kormánynak módot adni a magyar nyelv tanululására és azt ingyenesen tanítani, ezért e javaslatot örömmel üdvözlö. Kívánja azonban, hogy az állami elemi iskolákban a népoktatás teljesen ingyenesen történjék, vagy legalább állapítsák meg azon adóminimum, amelyen alul senkitől tandíjat követelni ne lehessen s hogy ez adóminimumon felül is tandíj fizetés alól ne a szegénységi bizonylat, hanem csak tandíjfizetési képtelenséget igazoló bizonylat mentesítsen. Kívánja, hogy a IV. osztály csak egy legyen befejezhető, ha a tanuló írásban és szóban tökéletesen elsajátította a magyar nyelvet. Továbbá 1000 korona alapfizetés és 100—100 koronás 5 éves korpótlékban kell részesíteni a tanulókat. A tanítóképzés csak magyar nyelven történjék. Végre óhajtja, hogy a kisdidővárás a népoktatással szoros kapcsolatba hozassék s az óvóintézetek játéknyelve feltétlenül magyar legyen.

Ezután nagy érdeklődés között **Beöthy** Zoltán szólt fel. A politikai tapintat azt követeli, hogy ne tegyék meg a végső lépést a teljes államosítás felé mielőtt meg nem kísértették, hogy nem-e értünk célzt kevesebbel is. (Elélek helyeslés.) Meg van győződve arról, hogyha a most tervezett intézkedéseket kellőképpen foganatosítjuk, a tovább menő lépésre nem lesz szükség.

Egyébként sohasem volt a népoktatás teljes államosítása mellett, még pedig egyenes állami és közművelődési érdekekből. A kulturális munka formáinak és irányának szabadságát meg kell őrizni, hogy az üdvös verseny kifejlődhessék és hogy fentartsuk a kapcsolatot az állam és a felekezetek tevékenysége között. (Elélek helyeslés.)

A tanítók képesítésére nézve feltétlenül megköveteli, hogy a vizsgálat kizárólag magyar nyelven tartassék. A tanítóképzők úgy szervezendők, hogy a képesítő vizsgálat ezen követelménynek meg tudjon felelni. Annak tehát, hogy a vizsgálat magyar nyelvű legyen, elengedhetlen feltétele, hogy a tanítóképzés magyarrá téessék. Legalább azon tárgyakat egészen magyarul kell tanítani, melyek a tanképesítő vizsgálatnak tantárgyai lesznek. Ez a legkevesebb. Helyteleníti a nem magyar nyelvű tanítóképzőkben a német nyelv kötelezővé tételét. Ha azt akarjuk, hogy a magyar nyelvben tökéletesítsék magukat a növendékek, nem szabad ezt nehezíteni még egy rájuk nézve idegen nyelvvél. Hazánkban a magyaroknak kell azon közvetítő nyelvek lenni, a mely által nemzeti-ségi ifjaink a kultúrában tovább képzik magu-

kat, Ezeknél fogva a nem magyar nyelvű képzőkben a német nyelv teljes mellőzését kívánja.

A liturgiák nyelve iránt tett engedményt egyrészt veszélyesnek, másrészt szükségtelennek tartja. A vallásoktatás sikere nem függ az anyanyelven való tanítástól. Idézi **Vaszary** hercegprímás nyilatkozatát 1903-ból, amelyben azt óhajtja, hogy a hittan oktatása lehetőleg magyar nyelven folyjon és oda kokládalt, hogy a magyar tannyelvű iskolában a más nyelven való hitoktatásnak szabadsága meg ne adassék. Szóba hozza a zsidó elemi oktatás ügyét. Ez a főváros zsidóságának magyarosodási szempontjából veszélyt nem okoz, csupán a tanulók indokolatlan megterhelését jelenti, de a vegyes ajku vidékeken a magyarosodásnak is nagy értékben gátja. Epen zsidó honfitársaink panaszkodnak méltán e miatt. Talán rendeleti uton segíthetne a kormány ezen, mert a vallástanítás keretében egy idegen nyelv tanításának bevitelére az iskolába meg nem engedhető. (Elélek helyeslés.)

A nemzeti egység nem pusztán a nyelvi egységben áll. Nemzeti érzület, a nemzeti ismeretek és a nemzeti nyelv birásának egysége teszi a nemzeti műveltséget. A törvény hozásnak tehát mind a háromra egyenlően ügyet kell vetni.

A tankönyvek ellenőrzésére nézve nem elég, hogy az államelleneseket kiküszöböljék, az ismeretanyag e nélkül is lehet káros. Ne tartalmazzanak olyan tételeket se, amelyek a magyar haza iránti kötelességérzet megromlását czélozzák.

Polónyi Géza félreértett szavait igazítja helyre.

Nyegre László a legmelegebben üdvözlö az előttünk fekvő tervezetet. A miniszter a nemzet ütőerén tartotta kezét, midőn a tervezetet megalkotta. A hazafias és a valláserkölcsi oktatást s szót is a legszorosabb összefüggésben levőnek tekinti. Allamnak és felekezethek karöltve kell haladnia, hogy a sok tekintetben igen veszélyes áramlatok kellő mederbe tereltesse.

A tanítóképzésre vonatkozólag már az eddigi intézkedések is nagyon szigorúak voltak a magyar nyelv tudását illetőleg. S az eredmény mi lett? 1300 iskolában nem tanították a magyar nyelvet s 1200 tanító nem bírja a magyar nyelvet.

Szükség van tehát még hatékonyabb eszközökre.

Bogdánovics azt hozta fel, hogy mindössze 52 iskola van a görögkeleti szerbeknél, a hol a magyar nyelv nem tanítatik kellő sikerrel, de minthogy összesen 150 iskolájuk van, az arány mégis nagyon kedvezőtlen.

Bogdánovics Luczián: Nem az én egyházkerületembe vonatkozott.

Nyegre László: Az utóbbi 25 év minden esetre igen hasznos volt, mert bebizonyult, hogy a magyar állam a legnagyobb türelmet fejtette ki.

Most azonban elérkeztünk oda, a hol a türelem már nem érény, hanem bűn. (Ugy van! Igaz!)

A szóban forgó intézkedéseknél a tanszabadság érintve nincs. (Elélek helyeslés.)

Az igazságügyminiszter képviselőjében jelenlevő **Lányi** Bertalan miniszteri tanácsos fejtette ki ezután nézeteit arra vonatkozólag, hogy mennyiben illeszhető be a törvényjavaslatban kontempált szabályzás az általános jogrendbe s mennyibe egyeztethető össze a javaslat intézkedései a jogélet fejleményeivel.

A mi azt a kívánalmat illeti, hogy a Horvátországi magyar gyermekekre vonatkozólag nincs intézkedés, megjegyzi, hogy ez nem ide tartozik.

Arra nézve, hogy mi az államellenes irány már az 1895:25:15 tartalmaz világos és határozott intézkedést.

Berzeviczy Albert: Apponyi szövegezései!

Lányi Bertalan: E részben tehát nincs kétely. Foglalkozik a jogi szempontból felmerült többi aggályokkal, különösen a rendi bíróságok ügyével. Ugy találja, hogy jogi nehézsé-

gek nem akadályozzák a javaslat törvényerőre emelését.

Némety Károly miniszteri tanácsos: Csúpan a törvényjavaslat Közigazgatási vonatkozásával foglalkozik röviden. A belügyminisztérium nevében kijelenti hogy a törvényjavaslat sarkalatos elveit magáévá teszi és örömmel elfogadja. (Helyeslés.) A siker attól függ, hogy a végrehajtás ugyanazon szellem hassa át, a mi a törvényjavaslatban kifejezést nyer. E végett szükséges, hogy a végrehajtás nagy munkájában az általános közigazgatási hatóságok is az egész vonalon kivigyék részüket.

Papp Elek miniszteri tanácsos a pénzügyminisztérium szentpontjából közli észrevételeit. A törvényjavaslatból származó pénzbeli következményeket az indokolás helyesen tünteti fel.

Különösen súlyt kíván helyezni az állami s a községi tanítók illetményeinek különválasztására.

UJDONSAGOK.

Az egri érsek Nagyváradon.

Örömmel írjuk, hogy *Samassa* érsek programját megváltoztatva, az egész tegnapi napot püspökünknel töltötte és ma utazik el.

Tegnap fél egykor a káptalan tagjai s a központi papság nagy számmal jelent meg az érsek tiszteletére.

A nagy konsistoriális teremben gyűltek össze *Vinkler* József nagyprépost, *Széchenyi* Jenő, *Palotay* László, *Fetser* Antal, *Grócz* Béla, *Karsch* Lollion, kanonokok, *Nogelly* István s *Dencs* János cz. kanonokok, *Gabrielly* Lajos, dr *Vucskics* Gyula, *Novotny* S. Alfonz, *Pácz* Sándor, *Beke* Boldizsár, *Vimmer* Julián, *Zsálik* Privatus, *Csicsay* Alajos, dr *Némethy* Gyula, dr *Lindenberger* János, *Peszkegy* Ferencz, *Tóth* Lajos, *Makay* József, *Pálffy* Béla, dr *Lestyán* Endre, dr *Szemethy* Géza, *Mayer* Antal, *Brém* Lőrincz.

Az érsek *Szmrecsányi* Lajos kanonokkal vonult a terembe, hol *Szmrecsányi* Pál püspök rövid, meleg szavakban jelezte a papság összegyűlésének célját, Eger nagynevű érsekének üdvözlését, kinek korszakos nagy multja mély tisztelettel tölti el a papságot s örömmel ragadja meg e kedves alkalmat üdvözlésére.

Samassa érsek csengő hangon, tőde szellemmel igazi nagy szónok könnyedségével válszolt.

Szereti Szent László papságát, tiszteli a nagy áldozatokra mindenkor kész káptalan tagjait.

Ertizedek óta figyel e megyét s e figyelés biztosítja elismerését Kell is áldozni, dolgozni, hogy a papságban rejlő óriási szellemi erő a megillető hatással nyilvánuljon. Sok az üdvözés kevés a vigasztalás, de a Gondviselés majd kiválasztja azon férfiakat kik gondviselés szerű munkára hivatottak.

Akkor lesz vigasztalás is. E megye olyan püspököt nyert, ki olyan iskolában nőtt fel, hol tudnak tenni, akarni és áldozni. E szellem ékesitse Sz. László dicső megyéjét.

Szívesen emlékezett az érsek régi tanítványairól, *Radnai* püspökről, *Steinbergerről*, *Fraknöiről* s az ő kedves *Karsch* Lollionjáról, szeretettel emlegette *Belopotoczký* püspököt, a ki papja volt, azután sziporkázó szellemmel társalgott egy óráig a papsággal.

Egynegyed kettőkor oszlott szét a tisztelgő papság s utána asztalhoz ült az érsek.

Az ebéden, melyet kedves vendégének, atyai jóltevőjének és barátjának tiszteletére rendezett a püspök, a következők vettek részt:

Samassa érsek, *Samassa* János, ifj. *Samassa* János, *Radu* Demeter, *Radnai* Farkas, *Szmrecsányi* Lajos, *Vinkler* József, *Palotay* László, *Fetser* Antal, *Karsch* Lollion, *Erős* Rezső, *Szemethy* Géza, *Mayer* Antal, *Brém* Lőrincz.

Ebéd után a Püspök-fürdőt mutatta meg *Szmrecsányi* püspök nagynevű vendégének, kinek váradi időzését felejthetlenné teszi a központi papság előtt ez a kedélyes, mindvégig rendkívüli szellemes és nagyon tanulságos fogadtatás, amelyben a nagynevű érsek részeseitette.

TAJEKOZTATO.

Június 18. Katholikus júniális a Püspök-fürdőben.

* **Személyi hír.** *Rimler* Károly polgármester az éjjeli vonattal Budapestre utazott.

* **Választmányi gyűlés a kath. körben.** A nagyváradi katolikus-kör ma szerdán délután fél 6 órakor saját helyiségében választmányi gyűlést tart, melyre a választmány tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

* **A képtárlaton** ma szerdán délután 4 órától 6 óráig a 37-ik gyalogezred zenekara sétahangversenyt rendez. Ez alkalommal a belépődíj 1 korona. Az állandó jegyek azonban ma is érvényesek. Az egész helyőrség tisztikara és családjaik részére a belépőjegyek ára csak 50 fillér. Ma szerdán a hőgybizottság *hetedik* csoportja fog a tárlaton tartózkodni, *Steinberg* Móralt altábornagyné és báró *Gerliczy* Félixéé elnökléte alatt. A csoport tagjai:

Mády Kovács Istvánné, dr *Mihelyi* Lajosné, *Ember* Gézáné, dr *Imrik* Gusztávné, *Kazinczy* Mariska, Nagy Mártonné, *Miskolczy* Agnes, *Miskolczy* Lilly, *Ertsey* Péterné Szabó Julia, *Eleméry* Istvánné, *Antal* Miklósné, *Ternyei* Antalné, *Schwartz* Bertalanné, *Szolcsányi* Hugóné, *May* Sándorné, *Beleznay* Antalné, *Jony* báróné, báró *Horváth* Lajos alezredesné, *Schöpflin* Agostonné.

* **Közigazgatási ülések.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma, szerdán délelőtt tartja rendes havi ülését. — Nagyvárad város közigazgatási bizottsága pedig az Urnap ünnepe miatt pénteken, június 3-án ülészik.

* **Egy tanítónőért.** A gyermeknevelés egyik önfeláldozó harcosát: egy győngye tanítónőt csapás látogatott meg. Beteg lett s baján csak fürdő segíthet. Ismerősei a lapok útján fordulnak a nemes szívű emberbarátokhoz, kérve őket, tegyék lehetővé a szegény betegnek a gyógyulást. Az adományokat szerkesztőségünk is készséggel juttatja rendeltetési helyére.

* **Összeverték mostohaapjukat.** *Plesz* Demeter szőlőhegyi napszámost tegnap délután, míg aludt, mostoha fiai *Salánka* Imre és *József*, valamint ezeknek Gál Mihály nevű cimborája meglepték és szőlőkarókkal összeverték. A súlyosan sérült ember panaszt emelt mostoha fiai ellen, kiknek mindössze is annyit vétett, hogy előtte való nap megszigta őket. A gonosz gyerkőcök ellen a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **A Polgári takarékos és segélyszövetkezet** 9-ik évtársulatának befizetési holnap, azaz csütörtökön ünnep miatt d. e. 9-11-ig teljesítendő.

* **A két megmaradt gyermek** dolgában mint értesítünk, kedvezőbb fordulat állott be *Ováry* Sándor káptalani uradalmi intéző kez-

deményezésére *Ottömösy* Sándor állami állatorvos megvizsgálta a leütött kutyát s annál a legnagyobb fokú veszélyeséget konstataulta. Ennek következtében a két kis gyermeket azonnal felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe, a hol őket már ma kezelés alá veszik.

* **Cseléd háborúság.** Nagy háborúságot rögtönzött tegnap este a Zöldfa utcán *Csörög* Margit cseléd aki *Dombal* Eszter kartársnőjét alaposan megtépte. A mozgalmas jelenetnek jelentékeny számú nézője is akadt, azonban a további háborúságnak végét vetette a rendőr, aki *Csörög* Margitot bekísérte. A rendőrség utcai csendháborítás czimén számol le a harcias dézsatündérrel.

* **Rendőrök felvétele.** A rendőrség létszámában négy rendőri állás üresedett meg. Az eddig jelentkezett pályázók egyike sem vált be, épen azért a pályázati feltételeknek szélesebb körben való ismertetése végett közülük azokat ismételték. Szükséges a rendőri állások elnyerésinél: fedhetlen előélet, az ezt igazoló hatósági bizonylat, magyar nyelv szó és írásban való bírása és természetesen a rendőri szolgálatra valló rátermettség. Kiszolgált katonáknak előnyük van. A pályázati kérvényeket 8 napon belül Gerő Armia rendőr főkapitány urhoz kell benyújtani.

* **Szerencsétlen ítés.** *Papp* Károly vasuti vonatmálházó szintén *Károly* nevű fiát tegnap *Csák* Lajos 16 éves eszelős fiu balszemén megdobta kövel. A sérülés következtében *Papp* Károly aligha meg nem vakul. A szerencsétlenül járt fiut a közkórházban ápolják. A hűlye fiu azzal védekezik, hogy csufolták s azért dobta meg kövel *Papp* Károlyt.

* **Ribillió a közkórházban.** *Kudor* Erzsébet, *Kádasi* Margit, *Antal* Mari és *Pruha* Klára a közkórházban ápoló leányzók vasárnap estefelől afeletti mérgükben, hogy kivásárguk daczára sem bocsátották őket még ki, a legdurvább szidalmakkal illették az ápolónőt és 27 ablakot betörték. A lázongó személyeket a rendőrségre hozták, majd ügyüket átadták a járásbírósnak.

IRODALOM.

Az **Oktató Népkönyvtár** tanulságos népies folyóirat májusi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg:

Az Ur imádságának népies magyarázata. A jelen füzet a második és harmadik kért hozza. —

A mű havonként 4 iven jelenik meg és érdekes olvasnivalókon kívül hasznos tudnivalókat is hoz. Kath. körök, egyesületek nagy lelkihaszonnal járattják. Egy évre 4 kor. Megr. Oktató Népkönyvtár szerk. Budapest, VII. Csömöri-ut 16. Ugyanott *Bolanden* K.: *Noé* bárkája című kitűnő regény 2 koronáért kapható.

Szociális mozgalmak. Az a forrongás, mely szociális téren észlelhető, nem a jelenkor szülötte. Az ujkori haladás, mely a produktív munkának újabb és újabb tért nyújt egyuttal fokozza az igényeket. — Szaporodnak a javak, de nem lesznek könnyebbek azok az előfeltételek, melyek ezen javak élvezetét a termelésükben közreműködő emberiség számára lehetővé teszik. Ez a szociális harc, melynek mai formái a mult század kezdetére nyulnak vissza, a mikor a nagy politikai átalakulásokkal karöltve merültek fel azok az égető kérdések, melyek az egész civilizált világot mozgásba hozták. — A Nagy Képas Világtörténet most most megjelent 206. és 207. füzetében az ujkori reformokról igen érdekes részletek foglaltatnak. — A 12 köteles nagy munka szerkesztője *Marczali* Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal e kötet írója is. — Egy egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetekenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet kapható a kiadóknál Révai Testvérek Iro-

dalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII, Üllői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedés úján, havi részletfizetésre is.

NYILTTER.

Özy. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára
varrógép, kerékpáralkatrész- és felszerelésekben

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA, (Bazár-épület).

Nagy választék *acetylen-lámpa légtömő* és *gummiköpenyben* Szakszerűen berendezett *nagy javító MŰHELY.* — *Emalírozás nikkelezés* és bármilyen *javítások* pontosan és jutányosan eszközöltnék.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányu

Rössler, Jauernig, Ausztria és Stirián

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását, kérve vagyok kiváló tisztelettel

708

Özy. Jüngling Józsefné

Az első magyar vitorla-vászon-, és jutaáru-gyár nagy raktára

Radó Samu és társa

Nagyvárad, Kossuth (Sas) utca. Bihar kávéházzal szemben.

Hazai ipar! Telefon szám 240. Gyári árak

Mindenféle
Gabona zsákok.
Lisztes zsákok.
Gyapju zsákok.
Szalma zsákok.
Heremag zsákok.
Só zsákok.
Zsák vásznak.

Vizhatlan
Asztag ponyvák.
Cséplő ponyvák.
Kazán ponyvák.
Sátor ponyvák.
Szekér ponyvák.
Rostáló ponyvák.
Repcze ponyvák.

Ponyva vásznak.

Az Első magyar len- és jutaáru-gyár eredeti árszabása szerint árusítatnak.

Gépszijak, varró- és kötő-szijak, bocskorok minden méretben; további elsőrendű gépolajok, towotte gépkenőcs, kocsikenőcs s más e szakba vágó gazdasági cikkek nálunk beszerezhetők.

Szegedi kenderfonó-gyár kiváló gyártmányai: kender- és len-zsákok, gazdasági kötelek, zsinórok, gurtnik, kévekötelek, tömlők, kender kőcs stb. állandóan raktáron vannak bármely mennyiségben. — *Vízmentelárusítók árkedvezményben részesülnek.* — A t. gazdaközönséget szolid kiszolgálásról előre is biztosíthatjuk. 698

Kiváló tisztelettel

Radó Samu és tsa.
zsák és ponyvakölcsonzó intézete!!

Meghívó.

A Szent László nyomda részvénytársaság

1904. évi június hó 15-én,

szerdán d. u. 6 órakor a

Kath. Kör könyvtár helyiségében tartja

rendes évi közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ez uton hívja meg

az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyal:

Az 1903. évi zárszámadások; az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az évi mérlegről. 758.

Jegyzet. Az 1904. évi május 30-ára hirdetett közgyűlés határozatképtelensége miatt, az alapszabályok 19. §-a értelmében a másodikban kitűzött közgyűlésen a jelenlevők érvényesen határoznak, tekintet nélkül az általuk képviselt részvények számára.

TAVIRATOK.

A trónörökös fia.

Bécs, május 31. (Saját tud. táv.) Ferencz Ferdinánd trónörökös és Hohenberg hercegnő újszülött fiát tegnap keresztelték meg. Az ifju főherceg *Ernö* és *Alfonz* nevet vett fel a keresztségben.

A tanügyi reformok.

Budapest, május 31. (Saj. tud. táv.) A népoktatási ankét tegnapi ülésén Bogdanovics felszólalása után *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi miniszter szólalt fel s fejtegeti, hogy a tárgyalásokból bátorítást nyer a reformok megvalósítására. Majd válaszol *Steinberger* kanonok közbeszólására, hogy a tanítóképzés ellenőrzése nem korlátozza a felekezeti nevelést, de igenis az államnak ellenőriznie kell, mily képeségű embereknek ad államérvényes oklevelet.

Agrár szociális lázongás Horvátországban.

Zágráb, május 31. (Saját tud. táv.) Varsád megyében Zsubicza és Velecke községekben a parasztok és mezei munkások fellázdáltak s a vetéseket és uradalmi épületeket pusztítva 60—70 fillérvényi napszámjuk 2—3 koronára való felemelését követelik.

A háboru.

London, május 31. A Mornigpost tegnapi sanghaji jelentése szerint Korea északi partján több japán szállítóhajóról csapatok szállottak partra.

Az oroszok visszavonulása.

London, május 31. (Saját tud. tsvj.) Az oroszok a várost feldulva Dalnyból visszavonulnak. Az épületeket összerongálják, a kikötőt elsüllyesztett hajókkal hasznavehetetlenné tették. A kikötő hidak épek. Azt hiszik, hogy a japánok megszállják Dalnyt.

Port-Arthur ostroma.

London, május 31. A japánok június közepére tervezik Port-Arthur ostromát s

valószínűnek tartják, hogy egy heti hadművelet után sikerül bevenni a várost.

Pétervár, május 31. Kuropatkin a csár rendeletére Port-Arthur felé nyomul a japánok pedig északra koncentrálják seregüket.

Kuropatkin egyébként is kénytelen lefelé huzódni, mert az a veszély fenyegeti, hogy a japánok megkerülik.

London, május 31. Fönhancsöngnél a japánok 2000 kozákot megvertek s visszaszorítottak.

A nincsi nagy ütközetben a japánok 9-szer támadtak s minden más sereg elvesztette volna a harcot. A japánok kétségbeesett elszántsága bámulatos. Kiváltkép kitüntették magukat az Otakabeliek, kiknek a gyávasága Japánban közmondásos.

Az otakaiak ezt a bélyeget akarták lemosni s csodálatos hősiességgel küzdöttek.

REGÉNYCSARNOK.

ÉVA.

Írta: Stenkiewicz Henrik. 16

A művész — az oly lény, kinél a képzelődés sokkal jobban ki van fejlődve, mint más halandónál, ki érzéket, szenvedélyt, a kéjt és az életkedvet előidéző mozzanatok ismeri és ezek elérésére buzgón iparkodik. A művészeknek erős jellemzősággal kell bírniuk, hogy a csábításoknak ellent tudjanak állni.

De mert ép oly kevéssé van megokadtolva, hogy a virágnak, mely szebb a többinél jobban ellent kell állnia, bizonyos, hogy a művész erősebb jellemmel bír, mint a közönséges ember.

Ellenkezőleg, könnyen megmagyarázható, miért tanusit gyakrabban kevesebb jellemzőságot, mert lelki ereje a művészi, a közönségi világ közti különbség okozta meghasonlás folytán elvész. Hasonlít a beteg madárhoz, mely folytonos lázban sanyalódva, majd elcsigázva, a megrokkant szárnyakat a porba vonszolja. A művészet megutáltatja vele a port, de a reptülés lehetőségétől megfosztja. Innen a művészeknél oly gyakori a belső és külső élet közti meghasonlás.

A világ, mely a művészeknél sokkal többet követel, mint mástól, gyakran kárthatja is, talán igaza lehet, — de Krisztusnak is igaza lehet, ha őket üdvözíti . . .

Ostrzynski azt állítja ugyan, hogy a színesek ép úgy, mint a harsonák, a vadászkerítők, a dobok, stb. a művészi világhoz tartoznak, de ez nem igaz. Éva, ki testestől, lelkestől művésznő, úgy tehetsége, mint azon művészi érzése következtében, mely őt minden rossztól megóvta.

Eva iránti baráti mély érzelmem nem szűnt meg, dacára, hogy őt régen nem láttam. Midőn meglátott, nagyon megörült, de oly különös arckifejezést mutatott, melyet semmiképp sem magyarázhattam meg magamnak.

— Hogy vagy, Wladek? — szól — csak-hogy végre láttak!

Nagyon örültem, hogy otthon találok. Török hálóköntöst viselt, vörös pálmák krémszínű alapon, széles »vieilor« szegélyezéssel és felgyürt ujakkal. A szegélyezés szép sápadt arcához és violaszínű szeméhez jól illett. Ennek kifejezést is adtam, minek nagyon megörült és így saját ügyemre tértem át.

— Aranyos vidámi — kezdtem — ismered Kolczanowsky asszonyt, az Urajnából való elragadó szépséget?

— Természetes, hogy ismerem, hisz iskolatársam!

— Szeretnék vele megismerkedni, mutatass be neki.
Éva fejét rázta, hogy nem!
— Kedvesem, édesem, tedd meg a kedvemért!
(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A vetések Biharmegyében. Mezőke résztes községben és annak vidékén a mezőgazdasági állapotok rosszul állanak. E vidéken ez idén nem volt számottevő eső és úgy az őszi mint a tavaszi vetések nagyon silányok. Az őszi buza és rozs alig 20 centiméter magasságu és kalásza nagyon kicsiny. Az árpa és zab alig jöhet számításba, egy arasznyi magasságu, sárga és alig fog adni valami hasznot. Tengeri bár kicsiny, de egy jó eső következtében jó termést adna. Krumpli és egyéb hüvelyes veteményekből semmi sincs, mind elszáradt rószint eső hiánya miatt, részint a bogarak pusztították el.

SZERKESZTOI POSTA.

K. I. B.-Ujfalu. Sajnáljuk, hogy elkésve érkezett a különben jól megírt és közérdekű tudósítás. Ma már egy másik lapban megjelent. Más-kor gyorsabban tessék beküldeni. Szíves üdvözlöt.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Nyári idősakra!

Francia batisztokból különlegességek.

Napernyők, blussok nagy választékban.

Kész fehérneműek páratlan jó minőségben.

Szövet kelmékben remek kivitel.

Különféle mosókelmék, Harisnyák, nyakkendők,

asztalneműek,

ágy garnitúrák, paplanok és szőnyegek stb.

Legszolidabb üzletben megszerezhetők

BECZKAY LAJOS-nál

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér, Zöldfa-utca sarkán.

Tekintélyes

élet és gyermekbiztosító társaság

helyben létesítendő fiókjának vezetésére alkalmas, a jobbtársadalomhoz tartozik személyiséget keres. Ovadékképes reflexiók kéretnek, hogy ajánlatok B. R. L. jellegével Fischer J. D. hirdetői irodájához Budapesten IV. Gerlóczy u. 1. címzendők.

776

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, gyárban.

Szolid, szabott árak!

A ló- és tehéntartó

ugyszinte

sértés és marhahizláló

t. cz. gazdaközönségnek szíves tudomására hozzuk, hogy

erőtakarmányaink

(Kinesem-, Lacta- és Victória melassit)

Nagyváradon számszámra kaphatók: ifj. Popper József úrnál, Fő-utca; Weintraub Mór úrnál, Teleky-utca; ifj. Klein Sámuel úrnál, Gilányi-utca és Huszár Adolf úrnál, Kolozsvári-utca.

Vezérképviselőnkkel Biharmegye területére

Fischer Sámuel urat

(a Salgótarjáni közönség r. t. képviselőjét)

Nagyvárad, Szaesvay-utca 12.

biztunk meg, ki erőtakarmányainkra nézve készséggel szolgál mindennemű felvilágosítással, ugyszinte kérjük a megrendeléseket is hozzá intézni.

776

Tisztelettel

Selypi-cukorgyár részvény társaság

(Erőtakarmány osztálya.)

Fehér Jenő

uri és női cipész

Nagyvárad, Fő-utczán lévő Rimanóczy-házban (Fábray-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szíves tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorodom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirányú ipariskola czipészszakaszi rajzelőadója, illetve szaktanítója vagyok továbbá a szakmánál eltöltött sok éven keresztül a külföldön, valamint hazánk nagyobb városaiiban mint főszakaszi, munkavezető s hasonló minőségben a nagyváradai czipőgyárban is hat évig sikerrel működve magas színvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégíteni s minden vállalatot a legnagyobb szakértelemmel és műveltséggel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Ne használjon senki mást, mint a

GLOBIN

bőrtisztítószert, mely minden czipőneműnek eredeti fényt és tartósságot kölcsönöz.

Egyed. gyár: FRITZ SCHULZ. un., Act. Ges. EGER és LIPCSE

Niklsbacher György

sodronyszövet-, fonat-kerítés-készítő

Nagyvárad, Széchenyi-tér 234/21. sz.

Mindennemű sodrony, fonat és tuskés sodronykerítések, nyaralók-park-és erkély-rácsok, vaskerettel. Építkezésekhez való stukator-sodronyszövet és rabiterfonatok, áthányó-rosták, homok és kavics, zúzott kő és kőszén válogatására. Vaskeretek befonása mindennemű sodronyfonattal. Baker-féle vaskeretű sziták és szövetek szelelő rostákba. A szőlőtulajdonosoknak szőlőikhez való sodronykerítések, melynek igen czélszerűek és olcsók.

Megrendelések pontos és gyors kiszolgálással eszközöltetnek. 774.

Hirdetmény.

Nagyvárad Hitebank Részvénytársaság (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítól váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerék és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739

AZ igazgatóság.

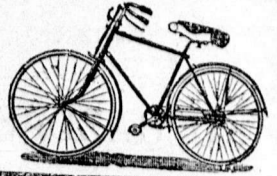

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legújabb **Puch és Helical kerékpárok**

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan
eszközöltetik.

Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek
nagy raktára.

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS!

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szőlőterrain helyiségébe helyezte át, mely a nagyérdemű vevőközönséget
ertesíti és további szives látogatását kéri.

Mész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

686.

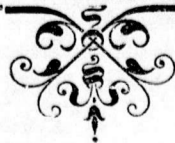
Szép és finom! Új és divatos!

Nyári különlegességek!

Batisztok, himzett mollok, delainek, grenadinok,
ajour-kelmék és igen sok más cikkben valóban
bámulatra méltó különlegességek érkeztek.

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Kolozsvár, Vesselényi-utca.

593